

Světlem šumavské přírody

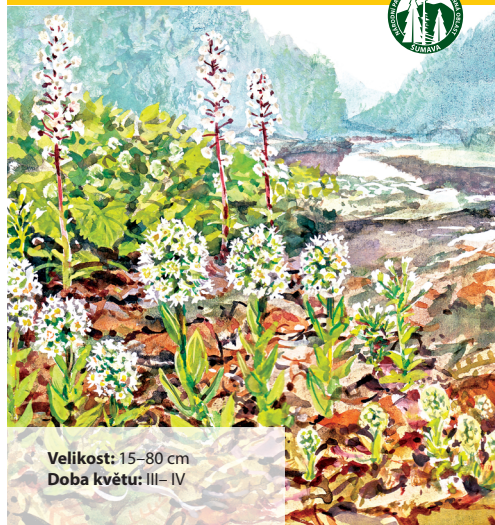
Velikost: 5–20 cm
Doba květu: IV–V

Pstroček dvoulistý

Maianthemum bifolium
Zweiblättrige Schattenblume / May Lily

Světlem šumavské přírody

Velikost: 15–80 cm
Doba květu: III–IV

Devětsil bílý

Petalostemum album
Weiße Pestwurz / White Butterbur

Světlem šumavské přírody

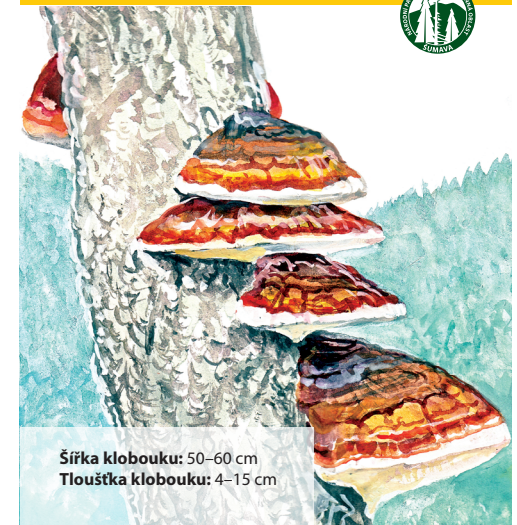
Velikost: max. 3 m
Doba květu: V–VI

Ostružiník křovitý

Rubus fruticosus
Brombeerstrauch / Blackberry

Světlem šumavské přírody

Šířka klobouku: 50–60 cm
Tloušťka klobouku: 4–15 cm

Troudnatec pásovaný

Fomitopsis pinicola
Rotrandiger Baumschwamm / Red Banded Polypore

Světlem šumavské přírody

Velikost: až 45 m
Doba květu: IV–V

Buk lesní

Fagus sylvatica L.
Rotbuche / Beech

Světlem šumavské přírody

Velikost: výška: samec – 85–110 cm,
samice – 75–90 cm
Délka ocasu: 18–27 cm
Hmotnost: samec – 40–95 kg,
samice – 25–50 kg

Daněk evropský

Dama dama
Damhirsch / Fallow deer

Světlem šumavské přírody

Velikost: výška: samec – max.120 cm
Délka ocasu: 8–13 cm
Hmotnost: podle poddruhu, cca od 35–140 kg

Jelen sika

Cervus nippon
Sikahirsch / Sika deer

Světlem šumavské přírody

Velikost: výška: až 75 cm
Délka: 100–125 cm
Délka ocasu: 10 cm
Hmotnost: samci až 60 kg,
samice 35 kg

Muflon

Ovis musimon
Europäischer Muflon / Mouflon

Název: Troudnatec pásovaný

Plodnice: víceletá (vytrvalá)

Třída: stopkovýtvarné

Řád: chorošotvaré

Čeleď: troudnatcovité

Výskyt: Obzvlášť hojný v horských a podhorských lesích, ale vyskytuje se i jinde od nížin do hor. Plodnice troudnatce pásovaného se velmi hojně vyskytují na živých i odumřelých větvích, kmenech a pařezech jak jehličnanů (zejm. smrky a jedle), tak listnáčů (zejm. břízy, třešně, olše, buky).

Popis: Plodnice jsou tvrdé, kloboukaté nebo až polorozlité a bokem přirostlé. Většinou jednotlivé nebo i střechovitě nad sebou. Klobouk soustředně pásovaný. Dužnina je dřevnatá. Podhoubí působí suchou, hnědou hnilobu dřeva, které hranolovitě (kostkovitě) rozpraskává, v trhlínách infikovaného dřeva jsou pláty bílého nebo běžového nažloutlého podhoubí.

Zajímavost: Dříve lidé používali jeho plodnice při rozdlávání ohně a taky se z něj na dřívě na Šumavě vyráběly čepice.

Rozšíření: Evropa, Severní Amerika, některé oblasti v Asii a Japonsku. V ČR se vyskytuje na celém území.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Ostružník křovitý

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: růžotvaré

Čeleď: růžovité

Biotop: Lesy a jejich okraje, houštiny, mýtiny, meze, podél cest. Roste převážně na půdách vlhkých, humózních a nevápnitých.

Popis: Rubus zahrnuje více než 1000 druhů, které rostou po celém světě vyjma Antarktidy. Velmi variabilní keř. Má prýty dvojího druhu: Jednak dřevnaté a neketoucí, které mohou být téměř vzpřímené, obloukovitě sehnuté nebo poléhavé, a dále prýty bylinné, které jsou plodné a vyrůstají z neketoucích prýtů. Všechny prýty mohou být oblé nebo hranaté, ostnitě nebo bez ostnů, chlupaté nebo lysé. Listy jsou řapíkaté, dlanitě 3 až 5četné, s různou velikostí i různým tvarem lístečků, jež mohou být lysé nebo chlupaté a zbarvené v různých odstínech zeleně. Květy vyrůstají převážně v latách, jsou 5četné, nejčastěji bílé až růžové, někdy ale i fialové, květní stopky a kališní lístky mohou být lysé, chlupaté, žláznaté nebo osténkaté. Plodem jsou peckovičky, které dohromady tvoří souplodí známé jako ostružina. Kvete v květnu až srpnu.

Výskyt: V ČR hojně, ale jednotlivé drobné druhy mohou být i vzácné.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Devěsíl bílý

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: hvězdnicotvaré

Čeleď: hvězdnicovité

Biotop: Vlhké nebo lužní lesy, lesní prameniště, rokle, podél lesních potoků, na půdách humózních a kameinitých.

Popis: Vytrvalá, za květu 15 až 35 cm a za plodu až 80 cm vysoká bylina. Lodyha nese bledě zelené šupinovitě listy. Květy v hustých hroznovitě uspořádaných úbořech, nažloutle bílé. Velké, srdčité okrouhlé listy se objevují až po odkvětu. Latinský rodový název je odvozen od řeckého slova petasos (= široký klobouk). Velkými listy devěsílu si lidé chránili hlavy před sluncem.

Výskyt: Téměř celá Evropa, na severozápadě chybí. Na Šumavě se vyskytuje od podhůří až do horského stupně celé Šumavy.

Popnámka: V nižších polohách, kolem potoků a v blízkosti obcí roste podobný devěsíl lékařský (Petasites hybridus). V předjaří se pozná podle růžově fialových květů. Později pak podle vynikle žebnatých, dutých řapíků.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Pstroček dvoulistý

Třída: jednoděložné

Řád: chřestotvaré

Čeleď: chřestovité

Biotop: Biotopem pstročku jsou hlavně stinné lesy, lužní lesy, často vlhčí jehličnaté lesy, křoviny. Půdy jsou často chudé, kyselé, ale i humózní a písčité. Výskyt pstročku je hojný, často roste v početných koloniích.

Popis: Vytrvalá rostlina s přímou lodyhou do 25 cm vysokou. V horní polovině lodyhy vyrůstají dva střídavé protistojné listy, které mají vejčitý tvar zakončený špičkou. Čepel listu je srdčité nasedající na krátký řapík. Květenstvím je stopkatý hrozen, kde na krátkých stopkách jsou v přeslenech 2–3 bílé, výrazně vonící květy. Plodem jsou nápadně červené bobule. Kvete od dubna do května.

Výskyt: Roste v severní polovině Eurasie, od Evropy až na Dálný východ. V České republice roste hojně od nížin po horská pásma. Na Šumavě hojný druh.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Muflon

Třída: savci

Řád: sudokopytníci

Čeleď: turovítí

Délka života: Až 15 let.

Mláďata: Koncem března 1–2 mláďata. Hned po oschnutí následují samice. Už po 2 týdnech začínají se zelenou stravou, matka je ale kojí asi půl roku.

Potrava: Různé druhy rostlin, plody, listy, kůra dřevin. Protože mají rozeklaný horní pysk, spásají vegetaci těsně u země.

Hlas: Hvizdáním či zasyknutím varují před nebezpečím.

Popis: Muflon preferuje kamenité terény listnatých a smíšených lesů pahorkatin a osluněných svahů hor. Od jara do podzimu žijí mufloni ve smíšených skupinách po 20–30 kusech. Starší samci žijí osamoceně. Tlupu vede stará muflonka. Mufloni se pasou přes den i v noci.

Výskyt: Původ muflona zůstává záhadou. Nové výzkumy dokazují, že muflon je nejspíš zdivočelou formou primitivní zdomácnělé ovce z Malé Asie. Od 18. století je úspěšně vysazován v mnoha zemích Evropy. V ČR poprvé vysazen v 50. letech 19. století v oboře v Hluboké n. Vlt. v současnosti je běžnou lovnou zvěří. Na Šumavě se vyskytuje v nižších nadmořských výškách, na Sušicku a v jihočeské části Šumavy, jeho stavy ale klesají z důvodu predace rysem ostrovidem.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Jelen sika

Třída: savci

Řád: sudokopytníci

Čeleď: jelenovítí

Délka života: Mohou se dožít až 18 let.

Mláďata: V červnu laň rodí 1 až 2 mláďata. Od čtvrtého týdne přecházejí na zelenou potravu, samice je však přežítostně kojí až do konce roku.

Potrava: Různé druhy bylin, trav, mladé letorosty různých dřevin a plody. V zimě převážně letorosty dřevin, působí významné škody.

Hlas: V říji se ozyvají hvízdáním a funěním.

Popis: Oproti jelenu evropskému je sika výrazně menší a lehčí. Letní zbarvení síků je pestré, rezavohnědé s bílými skvrnami, zimní srst je delší, dosti hrubá, šedohnědá až čokoládově hnědá, s nevýraznými skvrnami. Hlava je mnohem kratší a poměrně vyšší než u jelena evropského. Paroží je mnohem menší a méně větvené. Sika žije v rodinných tlupách, které tvoří nejčastěji jeden samec a několik laní s kolouchy.

Výskyt: Na přelomu 19. a 20. století byl uměle vysazen v České republice. Pochází z dálného východu asijského kontinentu. Vyskytuje se ve většině západních Čech. Na jihozápadě se objevují jedinci, kteří se šíří i na Šumavu. Vzhledem k možnosti křížení s jelenem evropským představuje hrozbu pro tento druh. Je pravděpodobné, že je již na Šumavě částečně přimixován.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Daněk evropský

Třída: savci

Řád: sudokopytníci

Čeleď: jelenovítí

Délka života: 20 let.

Mláďata: Počátkem léta samice přivádí na svět jedno až dvě mláďata. Dokáží se postavit brzy na nohy, ale až do stáří několika týdnů většinu času leží.

Potrava: Různé druhy bylin, trav, mladé letorosty různých dřevin a plody.

Hlas: Daněk se v říji ozyvá chrochtavými zvuky – tzv. rocháním, které vzniká vtahováním vzduchu do hrtanu.

Popis: Daněk evropský je majestátní býložravec s lopatovitými parohy. Samice se nazývá daněla. Srst mají tmavohnědou s řadami bílých skvrn a černým pruhem na hřbetě, v zimě převládá tmavší šedohnědé zbarvení bez patrných skvrn. Skvrny jsou v zimě nezřetelné, nebo nejsou vůbec patrné. V přírodě je plachý, ale v oborách vychází na pastvu i na otevřená prostranství. Samice s mláďaty a mladší samci žijí v oddělených stádech, dospělí samci jsou většinou samotářští.

Výskyt: Pochází z jihozápadní Asie a Středomoří. V ČR obývá listnaté a smíšené lesy teplejších poloh. Na Šumavě se vyskytuje v okrajových oblastech nebo spíše v Pošumaví. Daněk je také chován na několika místech v obůrkách a ve farmových chovech.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Buk lesní

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: bukotvaré

Čeleď: bukovité

Biotop: Nejlépe se mu daří na minerálně bohatých, humózních, dobře provzdušněných a čerstvě vlhkých půdách.

Popis: Statný, velký strom dorůstající cca 30 až 40 m výšky. Koruna je bohatě větvená, kulovitá. Kmen je zpravidla štíhlý, ale může být i více než 1 m silný. Kůra je hladká, olovnatě šedá, u starších stromů je poněkud zdrsnělá, ale není nikdy hrubě šupinatá, někdy trochu zvlhňná. Pupeny jsou štíhlé, úzké, špičaté, s mnoha pupenovými šupinami. Listy jsou střídavé s krátkým pyřitým řapíkem a čepelí nejčastěji 5–10 cm dlouhou; jsou podlouhle eliptické nebo vejčité eliptické, po obvodu zvlhňné a dlouze pyřité. Samčí květy jsou ve svazečcích. Samičí květy jsou uzavřeny v čišce, která je porostlá chlupatými, později dřevnatějícími výrůtky. Plodem jsou nažky (bukvice), které jsou trojboké, leskle hnědé uzavřené v čišce, která se otevírá 4 chlopněmi.

Rozšíření: Buk se přirozeně vyskytuje především v biotopech bučin. V Česku roste zejména v nadmořských výškách od 300 do 1 000 m, ale můžeme ho najít i jinde. Současný výskyt je oproti přirozenému omezen.

Ilustrace: Pavel Procházka